

บทที่ ๒

วิธีการศึกษา การรวบรวมข้อมูล

และลักษณะทั่วไปของข้อมูล

๒.๑ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้สุ่มตัวอย่างจากกลุ่มข้าราชการครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพฯ เท่านั้น โดยแยกกลุ่มตัวอย่างเป็น ๓ ประเภท คือ กลุ่มข้าราชการครูสังกัดกองการประถมศึกษา กลุ่มข้าราชการครูสังกัดกองการมัธยมศึกษา และกลุ่มข้าราชการครูสังกัดกองการฝึกหัดครู การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ส่งและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งนี้ได้นำหนังสือจากกรมการฝึกหัดครู กองการประถมศึกษา และกองการมัธยมศึกษากรมสามัญศึกษา เพื่อขอความร่วมมือจากหัวหน้าสถานศึกษาของสถานศึกษาที่ตก เป็นตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ โดยใช้เวลาส่งและเก็บแบบสอบถามทั้งหมดประมาณ ๑ ภาคเรียนของภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๒๒ คือตั้งแต่เดือน มิ.ย. - ธ.ค.

การสุ่มตัวอย่างทั้ง ๓ ประเภท ทำการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) เป็น ๒ ขั้นตอน กล่าวคือ

ข้อมูลประเภทที่ ๑ ข้าราชการครูสังกัดกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพฯ จากสถิติปี ๒๕๒๓ มีสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพฯ ทั้งหมดประมาณ ๓๔ แห่ง มีจำนวนครูประมาณ ๑,๔๖๗ คน ผู้วิจัยได้นำรายชื่อโรงเรียนทั้งหมดมา เรียงลำดับตามจำนวนครู เพื่อทำการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบเป็น ๒ ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นที่ ๑ สุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนทั้งหมด ๓๔ แห่ง โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ ในอัตรา ร้อยละ ๒๕ ปรากฏว่าได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด ๑๐ แห่ง เรียงลำดับตามจำนวนครู

ดังนี้คือ

๑. โรงเรียนพิบูลย์อุปถัมภ์	มีจำนวนครู	๑๐๕	คน
๒. โรงเรียนวัดพลับพลาชัย	"	๗๕	"
๓. โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ	"	๖๘	"
๔. โรงเรียนวัดบางบัว	"	๕๗	"
๕. โรงเรียนวัดอัมรินทร์าราม	"	๗๒	"
๖. โรงเรียนวัดมหาบุศย์	"	๕๖	"
๗. โรงเรียนวัดโสมนัส	"	๕๐	"
๘. โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม	"	๓๘	"
๙. โรงเรียนวัดสังข์กระจาย	"	๒๐	"
๑๐. โรงเรียนวัดด่าน	"	๑๑	"

รวมจำนวนครูที่ตกเป็นกรอบตัวอย่าง ๕๒๔ คน

ขั้นที่ ๒ นำบัญชีรายชื่อข้าราชการครูของโรงเรียนที่ตกเป็นกรอบตัวอย่างทั้ง ๑๐ แห่ง มาทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อกำหนดตัวแทนข้าราชการครูสังกัดกองการประถมศึกษา โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) ในอัตราส่วนร้อยละ ๕๐ จะได้ตัวแทนครูระดับประถมทั้งหมด ๒๖๔ คน

ข้อมูลประเภทที่ ๒ ข้าราชการครูสังกัดกองมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดกองมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษามีทั้งหมด ๕๐ แห่ง จำนวนข้าราชการครู ๘,๐๗๒ คน ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) เป็น ๒ ขั้นตอน เช่นกัน

ขั้นที่ ๑ ผู้วิจัยนำรายชื่อโรงเรียนทั้งหมด ๕๐ แห่ง มาเรียงลำดับตามจำนวนครู แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) ในอัตราส่วนร้อยละ ๒๕ จะได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด ๒๒ แห่ง เรียงตามลำดับจำนวนครู ดังนี้

๑. โรงเรียนราชวินิต	มีจำนวนครู	๑๗	คน
๒. โรงเรียนวัดดาวคะนอง	"	๒๗	"

๓. โรงเรียนสีกัน (วัดน่านันท์ อุบลรัตน์)	มีจำนวนครู	๓๘	คน
๔. โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ	"	๔๕	"
๕. โรงเรียนพุทธจักรวิทยา	"	๕๒	"
๖. โรงเรียน เศรษฐบูรพาเพ็ญ	"	๕๙	"
๗. โรงเรียนฤทธิธรรงค์รอน	"	๖๑	"
๘. โรงเรียนสายปัญญา	"	๗๕	"
๙. โรงเรียนสตรี เศรษฐบูรพาเพ็ญ	"	๗๙	"
๑๐. โรงเรียนเบ็ญจมาราชาลัย	"	๑๐๒	"
๑๑. โรงเรียนสาระวิทยา	"	๑๐๕	"
๑๒. โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม	"	๑๑๕	"
๑๓. โรงเรียนศึกษานารี	"	๑๑๘	"
๑๔. โรงเรียนวัดรางบัว	"	๑๒๗	"
๑๕. โรงเรียนสตรีอัสสรสวรรค์	"	๑๓๖	"
๑๖. โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ	"	๑๔๐	"
๑๗. โรงเรียนพระโขนง	"	๑๗๐	"
๑๘. โรงเรียนวัดมงกุฎกษัตริย์	"	๑๖๒	"
๑๙. โรงเรียนบางกะปิ	"	๑๗๑	"
๒๐. โรงเรียนวัดสุทธิวราราม	"	๑๗๘	"
๒๑. โรงเรียนบดินทรเดชา	"	๑๘๕	"
๒๒. โรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม	"	๒๒๑	"
	รวม	๒,๓๘๓	คน

จากนี้จะใช้จำนวนครึ่งทั้งหมด ๒,๓๘๓ คน มาเป็นกรอบตัวอย่าง (Sampling flame) เพื่อสุ่มตัวอย่างที่จะตก เป็นตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ขั้นที่ ๒ นำรายชื่อข้าราชการครูของโรงเรียนที่ตก เป็นกรอบตัวอย่างมาทำการสุ่มตัว

อย่าง เพื่อหาตัวแทนครูระดับมัธยมศึกษา ในแต่ละโรงเรียน เช่นเดียวกับวิธีสุ่มตัวอย่างหาตัวแทน จากข้าราชการครูระดับประถมศึกษาและระดับวิทยาลัยครู โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) ในอัตราส่วนร้อยละ ๕๐ จะได้ตัวแทนข้าราชการครูระดับมัธยมศึกษาทั้งสิ้นประมาณ ๑,๐๘๒ คน

ข้อมูลประเภทที่ ๓ ข้าราชการครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร

สถานศึกษาระดับวิทยาลัยครูในเขตกรุงเทพฯ มีทั้งหมด ๖ แห่ง จำนวนข้าราชการครู ๑,๑๔๕ คน เรียงลำดับตามจำนวนข้าราชการดังนี้คือ

๑. วิทยาลัยครูสวนสุนันทา	มีข้าราชการครู	๒๓๑	คน
๒. วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	"	๒๒๙	"
๓. วิทยาลัยครูสวนดุสิต	"	๒๒๙	"
๔. วิทยาลัยครูจันทรเกษม	"	๑๘๕	"
๕. วิทยาลัยครูพระนคร	"	๑๘๕	"
๖. วิทยาลัยครูธนบุรี	"	๕๘	"

ผู้ทำวิจัยทำการสุ่มตัวอย่างเป็น ๒ ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นที่ ๑ สุ่มตัวอย่างสถานศึกษาเพื่อหาตัวแทนจากวิทยาลัยครูทั้ง ๖ แห่ง โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) ในอัตราส่วนร้อยละ ๒๕ จะได้ตัวแทนจำนวน ๓ แห่ง คือ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูสวนดุสิต และวิทยาลัยครูธนบุรี ซึ่งมีครูที่จะตกเป็นกรอบตัวอย่าง (Sampling frame) ทั้งหมด ๓ แห่งรวม ๕๕๘ คน

ขั้นที่ ๒ นำรายชื่อข้าราชการครูของวิทยาลัยครูทั้ง ๖ แห่ง ซึ่งเรียงลำดับตามชั้นอัตราเงินเดือนมาเป็นกรอบตัวอย่าง (Sampling frame) แล้วทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อหาตัวแทนข้าราชการครูสังกัดกรมการฝึกหัดครู โดยวิธีสุ่มตัวอย่างมีระบบ (Systematic Sampling) ในอัตราส่วนร้อยละ ๕๐ จะได้ตัวแทนข้าราชการครูระดับวิทยาลัยครูทั้งหมดจำนวน ๒๗๔ คน

จากการลุ่มตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น ได้ตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวม ๓ ประเภท ประมาณ ๑,๗๓๕ ราย

หลังจากได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้ศึกษาจะได้นำข้อมูลมาจัดระเบียบโดยอาศัย เครื่องมือต่าง ๆ จากสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์บริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนใหญ่จะใช้สถิติขั้นมูลฐานและจะอธิบายลักษณะต่าง ๆ โดยเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงอัตราส่วนร้อยละ

ข้อมูลที่เป็นตัวอย่างในการศึกษานี้แยกเป็น ๓ ระดับประเภทดังกล่าวแล้วข้างต้น คือ ระดับประถม มีจำนวนสถานศึกษาที่ใช้เป็นตัวอย่าง ๑๐ แห่ง มีจำนวนครูทั้งหมด ๕๒๔ คน ใช้เป็นตัวอย่าง ๒๖๔ คน ระดับมัธยมศึกษา มีจำนวนสถานศึกษาที่ใช้เป็นตัวอย่าง ๒๒ แห่ง มีจำนวนครูทั้งหมด ๒,๓๘๓ คน ใช้เป็นตัวอย่าง ๑,๑๕๒ คน และระดับวิทยาลัยครูมีจำนวนสถานศึกษาที่ใช้เป็นตัวอย่าง ๓ แห่ง มีจำนวนครูทั้งหมด ๕๕๘ คน และใช้เป็นตัวอย่าง ๒๗๔ คน รวมจำนวนครูที่ใช้เป็นตัวอย่างทั้งหมด ๑,๗๓๕ คน (ตารางที่ ๑)

แบบสอบถามที่ส่งไปยังสถานศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน ๒๖๔ ฉบับได้รับกลับ ๒๒๔ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๗ และเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้ ๒๒๓ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๔ ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับ แบบสอบถามที่ส่งไปยังสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวน ๑,๑๕๒ ฉบับได้รับกลับ ๘๑๕ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๑ และเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้ ๘๐๖ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๗ ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับ และแบบสอบถามที่ส่งไปยังสถานศึกษาระดับวิทยาลัยครูมีทั้งหมด ๒๕๐ ฉบับ ได้รับกลับ ๑๘๕ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๕ และเป็นแบบสอบถามที่ใช้ได้ ๑๗๗ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๗ ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับ ดังนั้นจึงมีข้อมูลที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษานี้จำนวนทั้งหมด ๑,๓๐๖ รายคือ ระดับประถม มี ๒๒๓ ราย ระดับมัธยมมี ๘๐๖ รายและระดับวิทยาลัยครูมี ๑๗๗ ราย (ตารางที่ ๒)

๒.๒ ลักษณะทั่วไปของข้อมูล

๒.๒.๑ ลักษณะทางประชากร

ก. อายุ

อายุของข้าราชการครูที่ตก เป็นตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในระหว่างหมวดอายุ ๒๔-๓๗ ปี กล่าวคือมีข้าราชการครูรวมทั้งหมดในช่วงอายุระหว่างนี้อยู่ถึงร้อยละ ๓๔.๔ และเมื่อพิจารณาต่อประเภทสถานศึกษาพบว่าระดับประถมศึกษา^๑มีข้าราชการครูในหมวดอายุ ๓๔-๔๗ ปี มากที่สุด คือมีร้อยละ ๒๕.๘ ระดับมัธยมมีข้าราชการครูมากที่สุดในหมวดอายุ ๒๔-๓๗ ปี คือมีจำนวนร้อยละ ๓๔.๓ ซึ่งต่างกับระดับประถมศึกษาแต่เหมือนกับระดับวิทยาลัยครู คือในระดับวิทยาลัยครูมีข้าราชการครูมากที่สุดในหมวดอายุ ๒๔-๓๗ ปีเช่นกัน คือมีร้อยละ ๓๔.๔ การที่แบ่งหมวดอายุโดยเริ่มตั้งแต่หมวดอายุ ๑๘-๒๗ ปี เพราะโดยปกติผู้จะเริ่มเป็นครูได้จะมีอายุอย่างน้อยที่สุดประมาณอายุ ๑๘ ปีเป็นต้นไป และการแบ่งเป็นหมวดอายุ ๑๐ ปี เพราะว่าข้าราชการครูโดยทั่วไปจะย้ายที่ทำงานได้ในแต่ละครั้งจะต้องได้ทำการสอนในสถานศึกษา^๑ นั้น ๆ อย่างน้อยที่สุดตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป โดยเฉพาะการย้ายจากส่วนภูมิภาคเข้ากรุงเทพฯ^๑ และในการย้ายแต่ละครั้งของข้าราชการครู มิได้ย้ายในระยะเวลากะชั้นชิดมากนัก ในแต่ละช่วงประมาณ ๕ ปีขึ้นไป จึงจะย้ายเสียครั้งหนึ่ง (ตารางที่ ๓)

ข. สถานภาพการสมรส

ข้าราชการครูที่ตก เป็นตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้เกือบครึ่งหนึ่งมีสถานภาพสมรสที่เป็นโสด คือมีอยู่ร้อยละ ๔๓.๘ ผู้ที่สมรสแล้ว มีร้อยละ ๕๖.๘ ส่วนที่เป็นหม้าย หย่าและแยกมืออยู่เพียงร้อยละ ๑.๓ และ ๑.๘ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามประเภทของสถานศึกษาจะพบว่าความแตกต่างกันดังนี้คือ ระดับประถม มีข้าราชการครูโสดน้อยกว่าข้าราชการครูที่สมรสแล้วมาก คือมีไม่ถึง ๑ ใน ๓ ของข้าราชการครูที่สมรสแล้ว -คือมีข้าราชการครูโสดอยู่ร้อยละ ๒๒.๕ มีข้าราชการครูที่สมรสแล้วร้อยละ ๗๑.๗ ระดับมัธยมมีข้าราชการครูโสดมากกว่าข้าราชการครูที่สมรสแล้ว คือมีข้าราชการครูโสดร้อยละ ๕๑.๔ ข้าราชการครูที่สมรสแล้วร้อยละ ๔๖.๒

^๑ กรมการฝึกหัดครู "หลักเกณฑ์การพิจารณาการย้ายครูอาจารย์"

ระดับวิทยาลัยครูมีลักษณะคล้ายกับระดับประถม คือมีข้าราชการครูโสดน้อยกว่าข้าราชการครูที่สมรสแล้ว และมีข้าราชการครูโสดน้อยกว่าข้าราชการครูที่สมรสแล้วอยู่ประมาณครึ่งหนึ่ง กล่าวคือ มีข้าราชการครูโสดอยู่ร้อยละ ๓๑.๑ ข้าราชการครูที่สมรสแล้วมีร้อยละ ๖๒.๑ สรุปได้ว่าระดับประถมและระดับวิทยาลัยครูมีข้าราชการครูโสดน้อยกว่าข้าราชการครูที่สมรสแล้วมาก แต่ระดับมัธยมมีข้าราชการครูโสดมากกว่าข้าราชการครูที่สมรสแล้วเล็กน้อย (ตารางที่ ๔)

๒.๒.๒ ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ

ก. อายุราชการ

ข้าราชการครูร้อยละ ๓๘.๑ มีอายุราชการ ๑-๕ ปี รองลงมาร้อยละ ๒๘.๒ มีอายุราชการ ๑๖ ปีขึ้นไป เมื่อแยกพิจารณาแต่ละระดับ สถานศึกษา จะพบความแตกต่างและคล้ายคลึงกันดังนี้คือ ระดับประถม และวิทยาลัยครู มีเกือบครึ่งหนึ่งที่มีอายุราชการตั้งแต่ ๑๖ ปีขึ้นไป แต่ระดับมัธยมมีเกือบครึ่งหนึ่งที่มีอายุราชการ ๑-๕ ปี นั่นคืออายุราชการของข้าราชการครูระดับประถมและวิทยาลัยครูมีลักษณะคล้ายกัน คือส่วนใหญ่มีอายุราชการสูง แต่ระดับมัธยมส่วนใหญ่มีอายุราชการค่อนข้างน้อย (ตารางที่ ๕)

ข. ระดับการศึกษา

สำหรับระดับการศึกษาของข้าราชการครูกลุ่มนี้ ปรากฏว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งของข้าราชการครูมีการศึกษาระดับปริญญาตรี คือมีอยู่ร้อยละ ๕๔.๖ รองลงมาคือผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คือมีอยู่ร้อยละ ๒๖.๖ ส่วนผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีเพียงร้อยละ ๘.๖ และเมื่อพิจารณาตามประเภทสถานศึกษาพบว่ามี ความแตกต่างกันดังนี้คือ ในระดับประถมศึกษา ข้าราชการครูส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คือมีข้าราชการครูจำนวนร้อยละ ๕๖.๕ ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับมัธยมครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีมากที่สุด คือมีอยู่ร้อยละ ๖๘.๑ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีร้อยละ ๒.๔ สำหรับระดับวิทยาลัยครูจะมีข้าราชการครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีเกือบเท่ากัน คือมีข้าราชการครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และโท อยู่ร้อยละ ๔๖.๓ และ ๔๗.๐ ตามลำดับ ส่วนข้าราชการครูที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมีอยู่เพียงร้อยละ ๒.๓ เท่านั้น (ตารางที่ ๖)

ค. ภูมิภาค เนา เดิม

เมื่อแยกภูมิภาค เนา เดิม เป็นรายภาค พบว่าข้าราชการครูทั้งหมดมีภูมิภาค เนา เดิม อยู่ในกรุงเทพฯ มากที่สุด คือมีอยู่ร้อยละ ๓๔.๒ รองลงมาอยู่ในภาคกลางคือมีร้อยละ ๒๖.๐ อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ ๑๐.๖ อยู่ในภาคใต้ร้อยละ ๑๓.๔ ภาคเหนือร้อยละ ๗.๑ และน้อยที่สุดอยู่ในภาคตะวันออกคือมีร้อยละ ๖.๕ เมื่อแยกพิจารณาตามประเภทสถานศึกษา ระดับประถมข้าราชการครูมีภูมิภาค เนา เดิม อยู่ในภาคกลางมากที่สุดคือมีร้อยละ ๒๖.๕ รองลงมาอยู่ในกรุงเทพฯ คือมีร้อยละ ๒๕.๖ ระดับมัธยมข้าราชการครูอยู่ในกรุงเทพฯ มากที่สุดคือมีร้อยละ ๓๖.๒ รองลงมาอยู่ในภาคกลางคือมีร้อยละ ๒๔.๕ ระดับวิทยาลัยครูข้าราชการครูในกรุงเทพฯ มากที่สุดคือมีร้อยละ ๓๕.๐ รองลงมาอยู่ในภาคกลางคือมีร้อยละ ๓๒.๘ (ตารางที่ ๗)

ง. รายได้ของกลุ่มสมรส

จากตารางที่ ๘ จะเห็นว่ารายได้ของกลุ่มสมรสของข้าราชการครูทั้ง ๓ ระดับ ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระหว่าง ตั้งแต่ ๑,๐๐๐ บาทขึ้นไปจนถึง ๖,๐๐๐ บาทต่อเดือนคือมีร้อยละ ๖๖.๕ สูงกว่า ๖,๐๐๐ บาทขึ้นไปมีร้อยละ ๑๕.๔ และมีถึงร้อยละ ๑๔.๒ ที่ไม่ตอบหรือไม่ทราบ อย่างไรก็ตามก็พอจะทราบข้อเท็จจริงได้บ้างเกี่ยวกับรายได้ของกลุ่มสมรสดังจะเห็นได้ว่า เมื่อแยกพิจารณาแต่ละประเภท สถานศึกษา จะพบว่ากลุ่มสมรสของข้าราชการครูระดับวิทยาลัยครูส่วนใหญ่มีรายได้ค่อนข้างสูง (และสูงกว่ากลุ่มสมรสของข้าราชการครูอีก ๒ ระดับ) คือมีถึงร้อยละ ๕๖.๓ ที่มีรายได้ตั้งแต่ ๔,๐๐๐ บาทขึ้นไปและจะเห็นว่ารายได้ของกลุ่มสมรสของข้าราชการครูระดับประถมและมัธยมไม่ค่อยแตกต่างกันเท่าใดนัก

จ. อาชีพของกลุ่มสมรส

ข้าราชการครูที่สมรสแล้วส่วนใหญ่กลุ่มสมรสมีอาชีพรับราชการที่ไม่ใช่ครูคือมีร้อยละ ๓๔.๐ รองลงมารับราชการเป็นครู คือมีร้อยละ ๓๑.๔ และน้อยที่สุดทำงานส่วนตัวมีร้อยละ ๔.๔ เมื่อพิจารณาอาชีพของกลุ่มสมรสในแต่ละประเภทสถานศึกษาจะเห็นว่ามีความแตกต่างกันจากการพิจารณาโดยส่วนร่วมคือ กลุ่มสมรสที่มีอาชีพรับราชการไม่ใช่ครูมีมากที่สุดในกลุ่มข้าราชการครูระดับ

ประภม เท่านั้นคือมีอยู่ร้อยละ ๔๑.๗ ในขณะที่กลุ่มมัธยมมีร้อยละ ๓๒.๕ กลุ่มวิทยาลัยครูมีร้อยละ ๒๕.๔ ส่วนกลุ่มสมรสที่มีอาชีพรับราชการครูมีมากที่สุดในกลุ่มข้าราชการครูระดับมัธยมและคือมีร้อยละ ๓๔.๑ ในขณะที่วิทยาลัยครูมีร้อยละ ๒๕.๔ ประภมมีร้อยละ ๒๗.๖ (ตารางที่ ๕)

จ. การถือกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย

เมื่อพิจารณาลักษณะการถือครองกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยพบว่า ข้าราชการครูร้อยละ ๔๒.๔ มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองและเกือบเป็นของตนเอง (เช่าซื้อ) และร้อยละ ๓๕.๕ อาศัยอยู่กับผู้อื่น นอกนั้นมีที่อยู่อาศัยโดยการเช่าอยู่ร้อยละ ๖.๕ อยู่บ้านพักข้าราชการร้อยละ ๑๒.๕ เมื่อเปรียบเทียบลักษณะที่อยู่อาศัย ในแต่ละประเภทสถานศึกษาข้าราชการครูระดับวิทยาลัยครูมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองมากที่สุด คือมีร้อยละ ๓๓.๔ ระดับประภม มีร้อยละ ๒๖.๐ และระดับมัธยมมีร้อยละ ๑๘.๗ และในขณะที่เดียวกันข้าราชการครูระดับวิทยาลัยครูมีที่อยู่อาศัยโดยการเช่าอยู่น้อยที่สุด คือมีอยู่ร้อยละ ๒.๔ ระดับมัธยมมีร้อยละ ๗ ระดับประภมมีร้อยละ ๗.๖ (ตารางที่ ๑๐)

จากลักษณะโดยทั่วไปของข้อมูลดังได้เสนอมานี้แล้ว พอจะสรุปเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันของข้อมูล ๓ ประเภท ทั้งในลักษณะเศรษฐกิจ สังคม และลักษณะทางประชากร ได้ดังนี้

ลักษณะทางประชากร เช่น อายุ โดยทั่วไปข้าราชการครูที่ตกเป็นตัวอย่งในการศึกษาคั้งนี้จะมีอายุระหว่าง ๒๔-๓๗ ปี เป็นส่วนใหญ่และเมื่อจำแนกในแต่ละสถานศึกษา ข้าราชการครูระดับมัธยมและวิทยาลัยครู ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง ๒๔-๓๗ ปี ซึ่งต่างจากกลุ่มประภม เพราะข้าราชการครูประภมส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง ๓๗-๔๗ ปี

ลักษณะ เศรษฐกิจและสังคม

เมื่อพิจารณาลักษณะ เศรษฐกิจจากรายได้ประจำโดยดูจากอายุราชการ พบว่าข้าราชการครูระดับประภม และวิทยาลัยครูน่าจะมีรายได้ประจำสูงกว่าข้าราชการครูระดับมัธยม เพราะข้าราชการครูระดับประภมและวิทยาลัยครู มีจำนวนร้อยละ ของผู้มีอายุราชการตั้งแต่ ๑๐ ปี ขึ้นไป มากกว่าร้อยละ ๖๐ ของข้าราชการครูระดับมัธยมมีจำนวนร้อยละของผู้มีอายุราชการตั้ง

แต่ ๑๑ ปีขึ้นไป มีประมาณร้อยละ ๒๗ และถ้าพิจารณาจากรายได้ของกลุ่มสมรส สำหรับผู้สมรสแล้ว พบว่าข้าราชการครูโดยทั่วไปกลุ่มสมรสมีรายได้อยู่ระหว่าง ๑,๐๐๐ - ๖,๐๐๐ บาทต่อเดือนมากที่สุด และพบว่า กลุ่มสมรสของข้าราชการครูระดับวิทยาลัยครู มีรายได้ค่อนข้างสูงกว่ากลุ่มสมรสของข้าราชการครูระดับประถมและมัธยมคือ กลุ่มสมรสของข้าราชการครูระดับวิทยาลัยครู ที่มีรายได้ต่อเดือน ตั้งแต่ ๖,๐๐๐ บาทขึ้นไปไม่ถึงร้อยละ ๓๐.๓ ส่วนกลุ่มสมรสของข้าราชการครูระดับประถมและมัธยม ที่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ ๖,๐๐๐ บาทขึ้นไป มีเพียงร้อยละ ๑๓.๔ และร้อยละ ๑๒.๔ ตามลำดับ หากพิจารณาลักษณะการถือครองกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยพบว่า ข้าราชการครูระดับวิทยาลัยครู มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองมากที่สุด รองลงมาเป็นข้าราชการครูระดับประถม น้อยที่สุดเป็นข้าราชการครูระดับมัธยม และข้าราชการครูระดับประถมมีที่อยู่อาศัยโดยการเช่าซื้อมากที่สุด

ระดับการศึกษา เป็นที่แน่นอนว่าข้าราชการครูระดับวิทยาลัยครูจะต้องมีระดับการศึกษา โดยส่วนใหญ่แล้วสูงกว่าข้าราชการครูทั้ง ๒ ระดับ อันเนื่องจากลักษณะงานที่ทำนั้นต่างระดับกัน เมื่อพิจารณาลักษณะทางสังคมอื่น ๆ เช่น อาชีพของกลุ่มสมรส ข้าราชการครูที่สมรสแล้วส่วนใหญ่ กลุ่มสมรสมีอาชีพรับราชการไม่ใช่ครู รองลงมามีอาชีพรับราชการครู กลุ่มสมรสของข้าราชการครูระดับวิทยาลัยมีอาชีพรับราชการไม่ใช่ครูน้อยกว่ากลุ่มสมรสของข้าราชการครูระดับมัธยมและประถม กลุ่มสมรสของข้าราชการครูระดับมัธยมมีอาชีพรับราชการครูมากที่สุดและมากกว่ากลุ่มสมรสของข้าราชการครูระดับวิทยาลัยครู และระดับประถมตามลำดับ

ภูมิลำเนาเดิม เมื่อจำแนกภูมิลำเนาเดิมเป็นรายภาค พบว่า โดยส่วนรวมข้าราชการครูทั้ง ๓ ระดับ จะมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ มากที่สุด รองลงมาอยู่ในจังหวัดภาคกลาง น้อยที่สุดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเมื่อพิจารณาลักษณะภูมิลำเนาเดิมในแต่ละประเภทสถานศึกษาพบว่า ข้าราชการครูระดับมัธยม และวิทยาลัยครูมีอัตราส่วนของผู้อยู่ในกรุงเทพฯ ใกล้เคียงกัน แต่ระดับประถม จะมีอัตราส่วนของข้าราชการครูที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคกลางมากที่สุด

พิจารณาสถานภาพการสมรส ข้าราชการครูระดับมัธยมมีสถานภาพเป็นโสดมากกว่ากลุ่มข้าราชการครูระดับประถม และระดับวิทยาลัยครู ข้าราชการครูระดับประถมที่สมรสแล้วมีมากที่สุด รองลงมาระดับวิทยาลัยครู และน้อยที่สุดระดับมัธยม

จากลักษณะข้อมูลตั้งที่สรุปข้างต้น ผู้ศึกษาจะนำมาใช้ในการพิจารณาว่าจะมีผลกระทบ
ต่อแบบแผนและปัจจัยของการย้ายถิ่นของกลุ่มข้าราชการครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในเขต
กรุงเทพฯ มากน้อยอย่างไร หรือไม่ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑ จำนวนสถานศึกษา จำนวนข้าราชการครู สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเขต
กรุงเทพฯ ทั้งหมด และจำนวนสถานศึกษาข้าราชการครูที่ใช้ เป็นตัวอย่างจำแนกตาม
ประเภทสถานศึกษา

ประเภทสถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษา ที่ใช้เป็นตัวอย่าง	จำนวนครู ทั้งหมด	จำนวนครูที่ใช้เป็นตัวอย่าง
ประถม	๑๐	๕๒๘	๒๖๔
มัธยม	๒๒	๒,๓๘๓	๑,๑๙๒
วิทยาลัยครู	๓	๕๕๘	๒๗๙
รวม	๓๕	๓,๔๖๙	๑,๗๓๕

ตารางที่ ๒ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับ และที่ใช้ได้ จำแนกตามประเภทสถานศึกษา

ประเภท สถานศึกษา	จำนวนแบบ สอบถามที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับกลับ	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวนแบบ สอบถามที่ใช้ได้	คิดเป็น ร้อยละ
ประถม	๒๖๔	๒๒๙	๘๖.๗	๒๒๓	๘๗.๔
มัธยม	๑,๑๙๒	๙๑๘	๗๗.๐	๘๐๖	๘๔.๗
วิทยาลัยครู	๒๗๙	๑๘๙	๖๗.๕	๑๗๗	๘๓.๗
รวม	๑,๗๓๕	๑,๓๓๖	๗๗.๐	๑,๒๐๖	๘๗.๔

ตารางที่ ๓ ร้อยละของข้าราชการครู จำแนกตามหมวดอายุ และประเภทสถานศึกษา

หมวด	รวม	ประถม	มัธยม	วิทยาลัยครู
๑๘ - ๒๗	๒๓.๘ (๓๑๑)	๑๐.๘ (๒๔)	๓๑.๐ (๒๘๑)	๓.๔ (๖)
๒๘ - ๓๗	๓๘.๔ (๕๐๑)	๓๓.๖ (๗๕)	๓๘.๓ (๓๕๖)	๓๘.๔ (๗๐)
๓๘ - ๔๗	๒๕.๘ (๓๓๗)	๔๓.๑ (๙๖)	๑๘.๓ (๑๗๕)	๓๗.๓ (๖๖)
๔๘ และสูงกว่า	๕.๘ (๗๗)	๗.๒ (๑๖)	๔.๓ (๓๘)	๑๒.๔ (๒๒)
ไม่ทราบ, ไม่ตอบ	๖.๑ (๘๐)	๕.๔ (๑๒)	๖.๑ (๕๕)	๗.๓ (๑๓)
รวม	๑๐๐.๐ (๑๓๐๖)	๑๗.๑ (๒๒๓)	๖๘.๔ (๘๐๖)	๑๓.๖ (๑๗๗)

ตารางที่ ๔ ร้อยละของข้าราชการครู จำแนกตามสถานภาพการสมรส และประเภทสถานศึกษา

สถานภาพสมรส	รวม	ประถม	มัธยม	วิทยาลัยครู
โสด	๔๓.๘ (๕๗๒)	๒๒.๘ (๕๑)	๔๑.๔ (๔๖๖)	๓๑.๑ (๕๕)
สมรส	๕๒.๘ (๖๘๘)	๗๑.๗ (๑๖๐)	๔๖.๒ (๕๑๘)	๖๒.๑ (๑๑๐)
หม้าย	๑.๓ (๑๗)	๓.๑ (๗)	๐.๓ (๓)	๔.๐ (๗)
หย่า, แยก	๑.๘ (๒๔)	๒.๒ (๕)	๑.๗ (๑๕)	๒.๓ (๔)
ไม่ตอบ	๐.๓ (๔)	-	๐.๓ (๓)	๐.๖ (๑)
รวม	๑๐๐.๐ (๑๓๐๖)	๑๗.๑ (๒๒๓)	๖๘.๔ (๘๐๖)	๑๓.๖ (๑๗๗)

ตารางที่ ๕ ร้อยละของข้าราชการครู จำแนกตามอายุราชการ และประเภทสถานศึกษา

อายุราชการ (ปี)	รวม	ประถม	มัธยม	วิทยาลัยครู
๑ - ๕	๓๘.๑ (๔๔๗)	๑๔.๓ (๓๒)	๔๔.๑ (๔๔๖)	๑๐.๗ (๑๕)
๖ - ๑๐	๒๐.๘ (๒๗๓)	๑๗.๕ (๔๐)	๒๐.๖ (๑๘๗)	๒๖.๐ (๕๖)
๑๑ - ๑๕	๑๐.๖ (๑๓๘)	๑๕.๓ (๔๓)	๗.๔ (๖๗)	๑๕.๘ (๒๘)
๑๖ ขึ้นไป	๒๘.๒ (๓๖๘)	๔๗.๑ (๑๐๕)	๒๐.๐ (๑๘๑)	๔๖.๓ (๘๒)
ไม่ตอบ	๒.๓ (๓๐)	๑.๓ (๓)	๒.๘ (๒๕)	๑.๑ (๒)
รวม	(๑๓๐๖)	๑๗.๑ (๒๒๓)	๖๕.๔ (๕๐๖)	๑๓.๖ (๑๗๗)

ตารางที่ ๖ ร้อยละของข้าราชการครู จำแนกตาม ระดับการศึกษา และประเภทสถานศึกษา

ระดับการศึกษา	รวม	ประถม	มัธยม	วิทยาลัยครู
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๖.๖ (๓๔๘)	๕๖.๕ (๑๒๖)	๒๔.๑ (๒๑๘)	๒.๔ (๔)
ปริญญาตรี	๕๕.๖ (๗๗๕)	๓๕.๕ (๘๐)	๖๘.๑ (๖๑๗)	๔๖.๓ (๘๒)
สูงกว่าปริญญาตรี	๘.๖ (๑๑๒)	๐.๔ (๑)	๒.๕ (๒๖)	๔๘.๐ (๘๕)
อื่น ๆ	๔.๔ (๕๘)	๖.๗ (๑๕)	๔.๓ (๓๘)	๒.๓ (๔)
ไม่ทราบ, ไม่ตอบ	๐.๔ (๕)	๐.๔ (๑)	๐.๗ (๖)	๑.๑ (๒)
รวม	๑๐๐.๐ (๑๓๐๖)	๑๗.๑ (๒๒๓)	๖๕.๔ (๕๐๖)	๑๓.๖ (๑๗๗)

ตารางที่ ๗ ร้อยละของข้าราชการครู จำแนกตามภูมิภาค (ภาค) และประเภทสถานศึกษา

ภูมิภาค (ภาค)	รวม	ประถม	มัธยม	วิทยาลัยครู
กรุงเทพฯ	๓๔.๒ (๔๔๗)	๒๕.๖ (๕๗)	๓๖.๒ (๓๒๘)	๓๕.๐ (๖๒)
กลาง (ไม่รวม กท.)	๒๖.๐ (๓๓๙)	๒๖.๕ (๕๙)	๒๔.๕ (๒๒๒)	๓๒.๘ (๕๘)
ใต้	๑๓.๔ (๑๗๕)	๑๒.๖ (๒๘)	๑๔.๒ (๑๒๙)	๑๐.๒ (๑๘)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๐.๖ (๑๓๘)	๑๘.๔ (๔๑)	๙.๑ (๘๒)	๘.๕ (๑๕)
เหนือ	๗.๑ (๙๓)	๗.๒ (๑๖)	๗.๒ (๖๕)	๘.๖ (๑๒)
ตะวันออก	๖.๔ (๘๓)	๗.๒ (๑๖)	๖.๔ (๕๘)	๕.๑ (๙)
ไม่ตอบ	๒.๔ (๓๑)	๒.๗ (๖)	๒.๔ (๒๒)	๑.๗ (๓)
รวม	๑๐๐.๐ (๑๓๐๖)	๑๗.๑ (๒๒๓)	๖๕.๔ (๙๐๖)	๑๓.๖ (๑๗๗)

ตารางที่ ๘ ร้อยละของข้าราชการครู จำแนกตามรายได้ของคู่สมรสที่ได้รับในปัจจุบัน
ต่อเดือนและประเภทสถานศึกษา

รายได้ของคู่สมรส (บาท)	รวม	ประถม	มัธยม	วิทยาลัยครู
ต่ำกว่า ๔ พัน - ๔ พัน	๔๙.๕ (๓๕๙)	๔๗.๓ (๘๑)	๕๔.๘ (๒๔๒)	๓๐.๒ (๓๖)
สูงกว่า ๔ พัน - ๖ พัน	๑๗.๐ (๑๒๓)	๑๙.๙ (๓๔)	๑๖.๑ (๗๐)	๑๖.๐ (๑๙)
สูงกว่า ๖ พัน ขึ้นไป	๑๕.๙ (๑๑๕)	๑๓.๔ (๒๓)	๑๒.๙ (๕๖)	๓๐.๓ (๓๖)
ไม่มี	๓.๓ (๒๔)	๓.๕ (๖)	๒.๕ (๑๑)	๔.๙ (๗)
ไม่ตอบ, ไม่ทราบ	๑๔.๒ (๑๐๓)	๑๕.๙ (๒๗)	๑๒.๗ (๕๕)	๑๗.๖ (๒๑)
รวม	๑๐๐.๐ (๗๒๔)	๒๓.๖ (๑๗๑)	๕๙.๙ (๔๓๔)	๑๖.๕ (๑๑๙)

ตารางที่ ๘ ร้อยละของข้าราชการครู จำแนกตามอาชีพของคู่สมรส และประเภทสถานศึกษา

อาชีพของคู่สมรส	รวม	ประถม	มัธยม	วิทยาลัยครู
รับราชการ (ครู)	๓๑.๔ (๒๒๕)	๒๗.๖ (๔๕)	๓๔.๑ (๑๔๖)	๒๘.๘ (๓๔)
รับราชการ (ไม่ใช่ครู)	๓๔.๐ (๒๔๐)	๔๑.๗ (๖๘)	๓๒.๕ (๑๓๔)	๒๘.๘ (๓๓)
ทำงานส่วนตัว	๘.๘ (๖๒)	๑๑.๗ (๑๙)	๗.๕ (๓๒)	๙.๗ (๑๑)
ทำงานบริษัทเอกชน	๑๕.๐ (๑๐๖)	๙.๘ (๑๖)	๑๖.๔ (๗๐)	๑๗.๖ (๒๐)
ไม่ทำงาน, แม่บ้าน	๙.๖ (๖๘)	๙.๒ (๑๕)	๙.๖ (๔๑)	๑๐.๕ (๑๒)
อื่น ๆ	๐.๖ (๔)	-	-	๓.๕ (๔)
รวม	๑๐๐.๐ (๗๐๕)	๒๓.๑ (๑๖๓)	๖๐.๗ (๔๒๘)	๑๖.๒ (๑๑๔)

ตารางที่ ๑๐ ร้อยละของข้าราชการครู จำแนกตามการถือกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย และประเภทสถานศึกษา

การถือกรรมสิทธิ์ ที่อยู่อาศัย	รวม	ประถม	มัธยม	วิทยาลัยครู
เป็นของตนเอง	๒๒.๐ (๒๘๗)	๒๖.๐ (๕๘)	๑๘.๗ (๑๖๘)	๓๓.๔ (๖๐)
เช่าอยู่	๖.๕ (๘๕)	๗.๖ (๑๗)	๗.๐ (๖๓)	๒.๘ (๕)
เช่าซื้อ	๒๐.๘ (๒๗๑)	๒๐.๖ (๔๖)	๒๑.๙ (๑๙๘)	๑๕.๓ (๒๗)
อาศัยอยู่กับผู้อื่น	๓๕.๕ (๔๖๓)	๒๕.๑ (๕๖)	๓๙.๑ (๓๓๔)	๒๙.๘ (๕๓)
บ้านพักราชการ	๑๒.๕ (๑๖๓)	๑๗.๐ (๓๘)	๑๐.๘ (๙๘)	๑๕.๓ (๒๗)
อื่น ๆ	๑.๕ (๒๐)	๒.๒ (๕)	๑.๑ (๑๐)	๒.๘ (๕)
ไม่ตอบ	๑.๓ (๑๗)	๑.๓ (๓)	๑.๕ (๑๔)	-
รวม	๑๐๐.๐ (๑๓๐๖)	๑๗.๑ (๒๒๓)	๖๙.๕ (๙๐๖)	๑๓.๖ (๑๗๗)